Pleidleisiwch

Eich canllaw i bleidleisio yn 2011

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Yn ystod 2011, caiff pobl Cymru dri chyfle i bleidleisio.

01–Etholiad y Cynulliad Cenedlaethol

Ym mis Mai 2011, cewch gyfle i bleidleisio dros bwy ddylai eich cynrychioli fel Aelodau Cynulliad yn eich barn chi pan fydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cynnal etholiad.

02–Y refferendwm ar bwerau deddfu'r Cynulliad Cenedlaethol

Cewch gyfle hefyd i bleidleisio a ydych yn credu y dylai San Steffan roi'r awdurdod i'r Cynulliad ddeddfu ar yr holl bynciau yn y meysydd sydd wedi'u datganoli, heb fod angen cytundeb Senedd y DU yn gyntaf.

03–Y refferendwm ar newid system bleidleisio'r DU

Yn ogystal, gofynnir i chi bleidleisio mewn refferendwm arall yn 2011. Mae Llywodraeth y DU yn bwriadu cynnal refferendwm ar 5 Mai 2011 ar gyflwyno'r system pleidlais amgen ar gyfer etholiadau San Steffan. Os bydd pobl yn pleidleisio dros system newydd, fe'i defnyddir i ethol Aelodau'r Senedd i Dŷ'r Cyffredin yn ystod etholiad cyffredinol nesaf y DU.

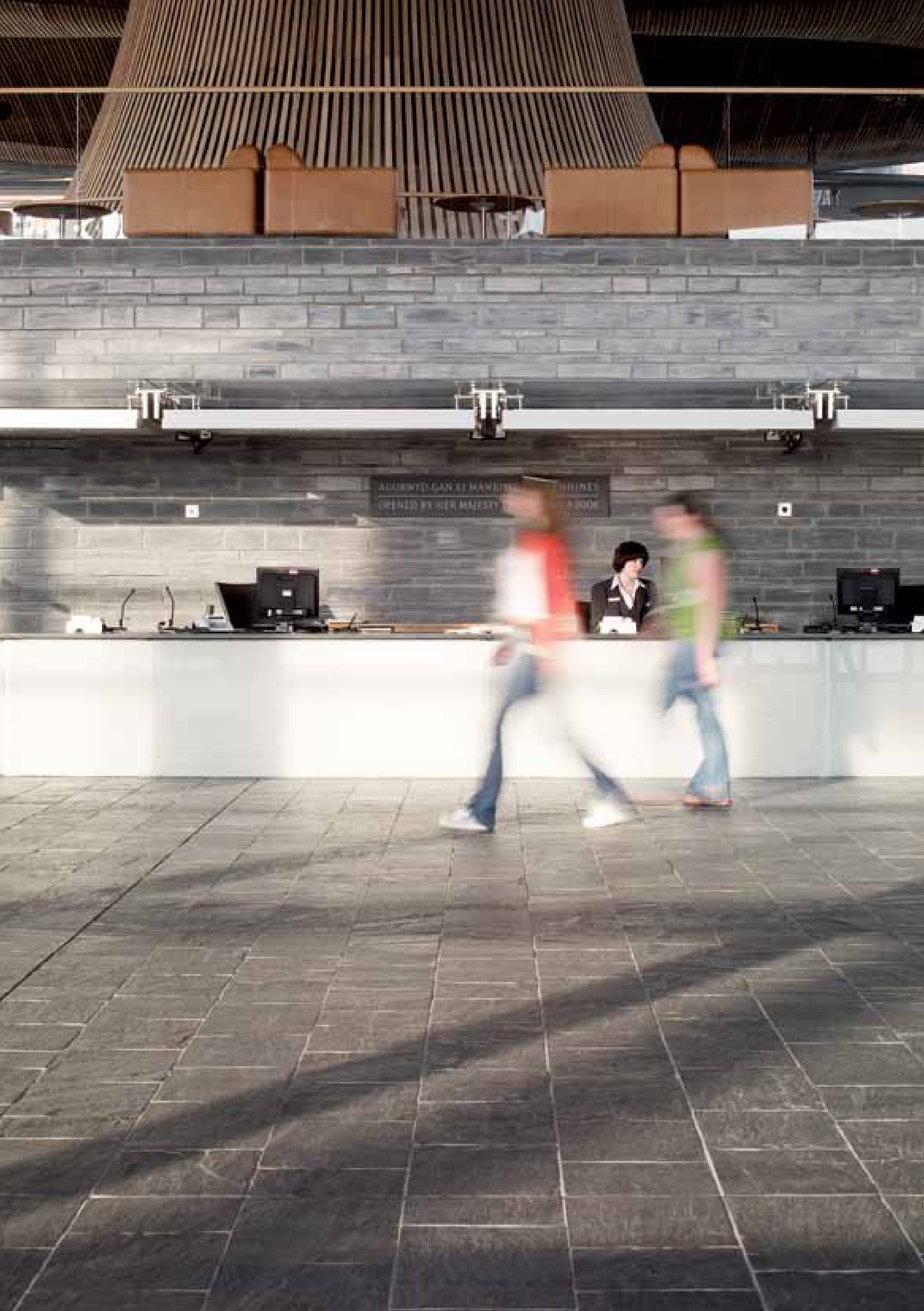

Pleidleisio yn etholiad y Cynulliad Cenedlaethol

Cynhelir etholiadau'r Cynulliad Cenedlaethol bob pedair blynedd, fel arfer ar ddydd Iau cyntaf mis Mai. Bydd etholiad 2011 yn rhoi'r cyfle i chi bleidleisio dros bwy ddylai eich cynrychioli yn y Cynulliad yn eich barn chi.

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cynnwys 60 Aelod Cynulliad. Mae 40 ohonynt yn Aelodau Etholaethol, sy'n cynrychioli'r un etholaethau lleol ag Aelodau Seneddol San Steffan; mae'r 20 arall yn Aelodau Rhanbarth, sy'n cynrychioli un o'r pum rhanbarth yng Nghymru.

Cynrychiolir pawb yng Nghymru gan un Aelod Etholaethol a phedwar Aelod Rhanbarth.

Mae hyn yn golygu y bydd gan bawb ddwy bleidlais yn etholiad y Cynulliad yn 2011; un dros eich Aelod Etholaethol ac un dros eich Aelod Rhanbarth.

Gallwch ddod o hyd i'ch etholaeth a'ch rhanbarth, a phwy sy'n eich cynrychioli ar hyn o bryd, drwy fynd i www.cynulliadcymru.org neu drwy ffonio ein llinell wybodaeth ar 0845 010 5500.

Diddymu

Etholiad 2011 fydd y tro cyntaf i'r Cynulliad gael ei ddiddymu yn y cyfnod cyn etholiad. Golyga hyn y bydd y Cynulliad yn rhoi terfyn ar ei waith tua phedair wythnos cyn yr etholiad a bydd Aelodau yn peidio â bod yn Aelodau Cynulliad am y cyfnod hwnnw. Y rheswm dros hyn yw er mwyn sicrhau nad oes gan Aelodau Cynulliad presennol sy'n sefyll i gael eu hail-ethol fantais dros ymgeiswyr eraill.

Pleidleisio yn y refferendwm

Yn ystod gwanwyn 2011, cynhelir refferendwm ynghylch sut y mae'r Cynulliad yn deddfu ar gyfer Cymru.

Ar hyn o bryd, mae gan y Cynulliad Cenedlaethol bwerau i ddeddfu ar gyfer Cymru ar rai o'r pynciau yn yr 20 maes sydd wedi'u datganoli.

Gall y Cynulliad ennill mwy o bwerau deddfu yn y meysydd hynny gyda chytundeb Senedd y DU, a hynny fesul pwnc.

Os bydd y rhan fwyaf o bobl yn pleidleisio'n gadarnhaol yn y refferendwm hwn, bydd y Cynulliad yn ennill pwerau i ddeddfu ar bob pwnc yn y meysydd sydd wedi'u datganoli heb fod angen cytundeb Senedd y DU yn gyntaf.

Os bydd y rhan fwyaf o bobl yn pleidleisio'n negyddol, bydd y trefniadau presennol yn parhau.

www.cynulliadcymru.org/pleidleisiwch2011

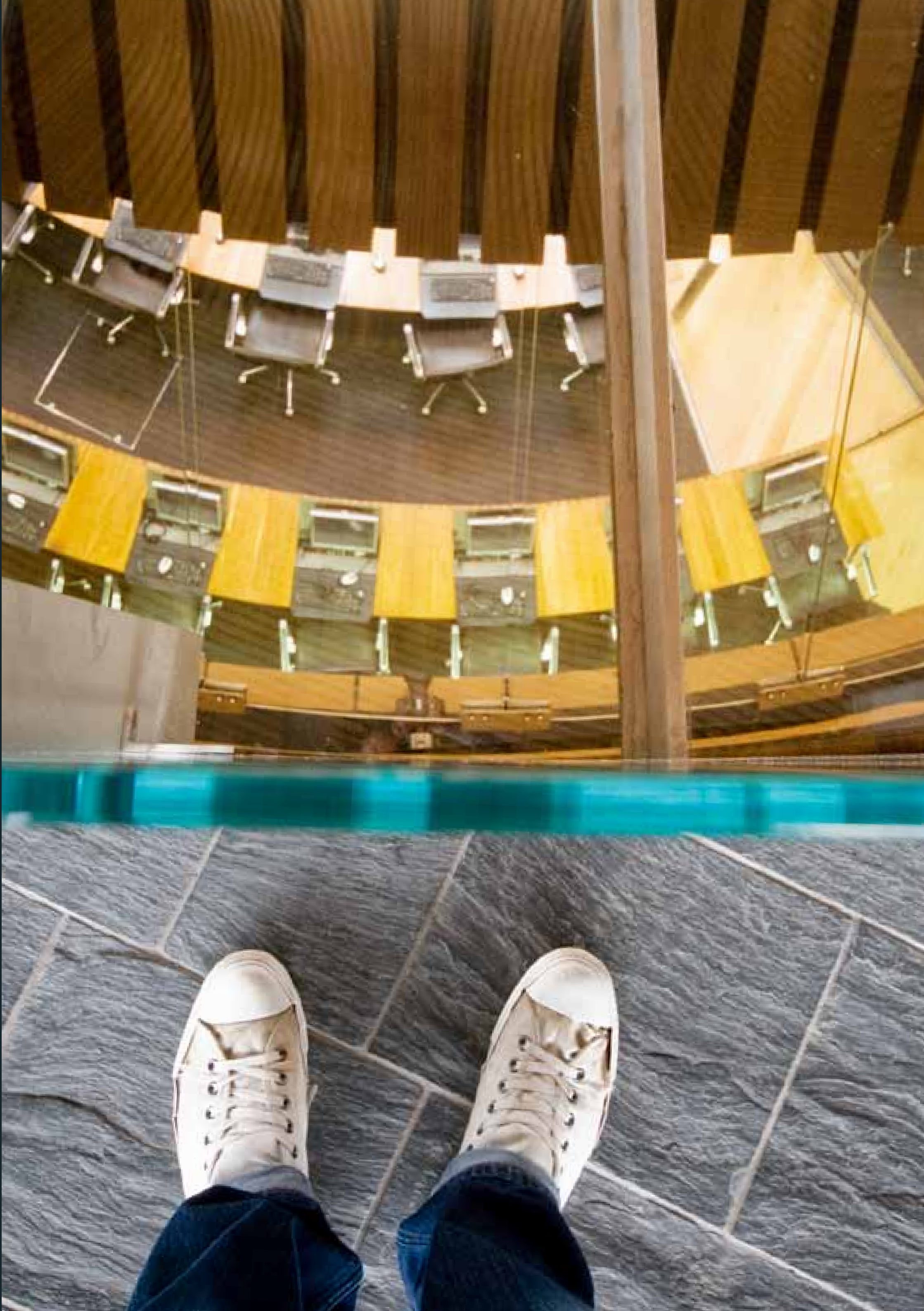

Y refferendwm

Ar hyn o bryd, mae gan y Cynulliad Cenedlaethol bwerau i ddeddfu ar gyfer Cymru yn yr 20 maes sydd wedi'u datganoli a welir ar y dudalen nesaf. Gelwir y rhain yn 'feysydd'.

Mae'r meysydd hyn yn eang eu cwmpas ac fe'u rhennir yn feysydd mwy manwl (a elwir yn 'faterion') sy'n diffinio'r union feysydd y gall y Cynulliad ddeddfu ynddynt.

Felly, er enghraifft, mae'r Cynulliad ar hyn o bryd yn ystyried newid y gyfraith er mwyn lleihau'r gwastraff a'r sbwriel a gynhyrchir yng Nghymru. Mae hyn yn dod o dan y maes 'amgylchedd'.

Ym mis Mehefin 2007, gofynnodd Llywodraeth Cymru i Senedd y DU drosglwyddo, i Gymru, y pŵer i ddeddfu ar y mater penodol o atal gwastraff a lleihau'r gwastraff a'r sbwriel a gynhyrchir yng Nghymru. Ar ôl i'r Cynulliad a Senedd y DU graffu ar y mater ac ar ôl cyfnod o drafod rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU, cytunodd Senedd y DU ar y cais ym mis Chwefror 2010. Yn sgil hyn, roedd y Cynulliad yn gallu dechrau gwneud y ddeddfwriaeth angenrheidiol.

Bydd y refferendwm yn gofyn i bobl Cymru a ddylai San Steffan roi'r awdurdod i'r Cynulliad ddeddfu ar yr holl faterion manwl yn yr 20 maes polisi, yn hytrach na gorfod gofyn am yr awdurdod i ddeddfu ar un mater ar y tro wrth i'r Cynulliad gyflawni ei waith o ddeddfu ar gyfer Cymru.

Felly, yn yr enghraifft uchod, sef y gyfraith yn ymwneud â gwastraff a sbwriel, o dan y system newydd, byddai'r Cynulliad wedi gallu deddfu ar yr holl faterion yn y maes 'amgylchedd', heb orfod gofyn i San Steffan yn gyntaf.

Os bydd pobl yn pleidleisio'n negyddol yn y refferendwm, bydd y system bresennol yn parhau – hynny yw, caiff pwerau deddfu'r Cynulliad eu trosglwyddo bob yn dipyn, gyda chytundeb Senedd y DU bob tro.

Beth bynnag fydd y canlyniad, dim ond yn yr 20 maes dros y dudalen y bydd y Cynulliad yn gallu deddfu o hyd. Bydd y materion nas datganolwyd i Gymru, fel trethi ac amddiffyn, yn parhau gyda Llywodraeth y DU.

Meysydd wedi'u datganoli

Gall y Cynulliad Cenedlaethol ddeddfu ar gyfer Cymru yn y meysydd a ganlyn sy'n effeithio ar eich bywyd:

01 Amaethyddiaeth, pysgodfeydd, coedwigaeth a datblygu gwledig
02 Henebion ac adeiladau hanesyddol
03 Diwylliant
04 Datblygu economaidd
05 Addysg a hyfforddiant
06 Yr amgylchedd
07 Gwasanaethau tân ac achub a hybu diogelwch rhag tân
08 Bwyd
09 Iechyd a gwasanaethau iechyd
10 Priffyrdd a thrafnidiaeth
11 Tai
12 Llywodraeth leol
13 Cynulliad Cenedlaethol Cymru
14 Gweinyddiaeth gyhoeddus
15 Lles cymdeithasol
16 Chwaraeon a hamdden
17 Twristiaeth
18 Cynllunio gwlad a thref
19 Dŵr ac amddiffyn rhag llifogydd
20 Y Gymraeg

Beth fyddai goblygiadau pleidlais gadarnhaol?

Byddai pleidlais gadarnhaol yn dileu'r angen i Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU drafod pa elfennau o'r pwerau deddfu ddylai gael eu trosglwyddo i'r Cynulliad Cenedlaethol. Byddai hefyd yn dileu'r rheidrwydd ar Aelodau Tŷ'r Cyffredin a Thŷ'r Arglwyddi i graffu ar gynigion i roi'r pŵer i'r Cynulliad ddeddfu. Yn hytrach, cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru ac Aelodau'r Cynulliad Cenedlaethol fyddai penderfynu sut i ddefnyddio pwerau deddfu'r Cynulliad.

Felly, y dewis i'w wneud yn y refferendwm yw a ddylai'r Cynulliad:

– **aros fel y mae ar hyn o bryd** – ei fod yn gallu ennill pwerau i newid y gyfraith, ond bob yn dipyn, os yw Senedd y DU yn cytuno ar hynny; neu
– **symud** yn hytrach i sefyllfa lle y gall ddeddfu heb fod angen cael cymeradwyaeth Senedd y DU am y pŵer i wneud hynny yn gyntaf.

Mae'n bwysig iawn eich bod yn defnyddio'ch pleidleisiau yn 2011. Yn hynny o beth, gallwch benderfynu pwy fydd yn eich cynrychioli a sut y caiff cyfreithiau ar gyfer Cymru eu gwneud. Cadwch lygad ar ein gwefan, www.cynulliadcymru.org/pleidleisiwch2011 i gael newyddion am hyn ac er mwyn nodi unrhyw ddyddiadau yn eich dyddiadur.

www.cynulliadcymru.org
gwybodaeth@cynulliadcymru.org
archebu@cynulliadcymru.org
Ff 0845 010 5500

Cymerwch ran ar Facebook, YouTube, Twitter a Flickr.

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2010
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.